



Ἀνδρωσόμορφοι Κανδαρίδες

Φθονεροὶ καὶ Συκοφάνται.

ΠΑΡΑΔΟΣΟΝ, τῇ ἀληθείᾳ, φαινόμενον παρουσιάζεται ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Πολλάκις ἐμφανίζονται ἐν αὐτῇ ὑπὸ μορφὴν ἀνθρώπων ὅσοι καὶ ὅσαι σκέπτονται καὶ δρῶσι μόνον ὥς αἱ κανθαρίδες! Περὶ τῶν ἀνθρωπομόρφων τούτων κανθαρίδων, ἐθεώρησα οὐχὶ ἄσκοπον νὰ χαράξω γραμμὰς τινὰς ἐν τῷ «Ἐθνικῷ Ἡμερολογίῳ».

Κανθαρίς εἶναι ζῷον ἱκανῶς περίεργον. Ἐχει χρῶμα πρασινωπὸν ἢ καὶ ἐρυθρωπὸν ἢ κυανίζον καὶ ὁσμὴν δυσάρεστον. Ἡ δέσποινα κανθαρίς ὑφίσταται μεταμορφώσεις ποικίλας. Ὅσοτεκεῖ ἐντὸς τῆς γῆς, οἶονεὶ ὥς ἐν κρυπτῷ καὶ παραδύστω. Εἴτα ἀλλάσσει τὴν ἐπιδερμίδα, μεταμορφουμένη εἰς ἐξάποδα σκώληκα. Μετὰ δύο τριχορροήσεις, εἰσδύει αὐθις εἰς τὴν γῆν, ἐξερχομένη ἐκεῖθεν ἐν μεταμορφώσει ψευδονύμφης. Καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα μένει ἀκίνητος! Ἀλλὰ τὴν ἀνοιξιν θραύει τὸ περικάλυμμά της καὶ ἐμφανίζεται πάλιν σκωληκόμορφος. Μετὰ δεκαπενθήμερον μεταμορφοῦται αὐθις εἰς νύμφην κολεοπτέρου καὶ μετὰ εἰκοσαήμερον τὸ ἔντομον σχηματίζεται τέλειον, ὅπως δράση... κακοβούλως, καταβιβρώσκον μετ' ἀδελφείας τὰ εὐθαλέστερα ρόδα καὶ τὸν εὐρωστότερον σῖτον...

Μετὰ θάνατον ἡ κανθαρίς λαμβάνει θέσιν ἐπιφανῆ ἐν τοῖς φαρμακείοις πρὸς ποικίλας χρήσεις, ἔτι καὶ ὥς ἔμπλαστρον (*Cantharis vesicatoria*)! Χρησιμεύει μάλιστα καὶ διὰ τοὺς ἐξασθενήσαντας ἐρωτολήπτους· ἀλλ' εἰς δόσεις γενναιοτέρας προκαλεῖ θεινὰς διαταράξεις...

Οἱ ποικίλοι χρωματισμοί, αἱ μεταμορφώσεις εἰς σχήματα καὶ εἰς ἐμφανίσεις, ὥς ψευδονύμφη καὶ ὥς νύμφη, ὥς σκώληξ καὶ ὥς κολεόπτερον ἱπτάμενον — οὗτινος οἱ πόδες φέρουσιν δνυχας ὀφεῖς — θὰ ἐχρησίμευσαν ἴσως ὑποδείγματα εἰς τὰς ραπτρίας τοῦ συρμοῦ τῶν κυριῶν. Ἐν γένει δὲ ὁ βίος αὐτῶν ἐνθυμίζει πῶς τὰς ὑπο-

κρισίας γυναικῶν τε καὶ ἀνδρῶν καὶ τὰς ἀπατηλὰς μεθόδους τῶν φθονερῶν, οἵτινες συνήθως εἶναι συκοφάνται ἅμα καὶ σοφισταί.

* *

Φθόνος εἶναι ἡ λύπη, ἣν ὁ φθονερός αἰσθάνεται ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τῶν φίλων του. Ἐκ τοῦ φθόνου γεννᾶται ἡ συκοφαντία, ἐπίσης ἡ πολιτική καὶ ἐν γένει ἡ κοινωνικὴ ἀκοσμία. Δυστυχῶς ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ ὅτι τὸ ρύπος τοῦ φθόνου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων πατρίδα εἶχε τὰς Ἀθήνας· ὅθεν καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ὠνόμαζεν αὐτόν «Ἀττικὸν βλέπος» (βλέμμα, ματιά). Διότι εἰς τὸ ἰόχρουν καὶ κλεινὸν ἄστὺ ἐγεννήθησαν, ἀνεπτύχθησαν καὶ διεκρίθησαν κορυφαῖοι πολίτευταί καὶ οἱ καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας διασημότεροι φιλόσοφοι τῆς ἀνθρωπότητος. Αἱ κορυφαὶ αὗται ἐχρησίμευσαν ὡς στόχοι τῶν συκοφαντῶν.

Ἄλλη κατηγορία κακοποιῶν στοιχείων εἶναι οἱ προσαγωγεῖς, οὓς ὁ Ἀριστοτέλης ἀφομοιοῖ διὰ τὴν ἀνηθικότητα των πρὸς «τὰς ποταγωγίδας» γυναικάς. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους οὗτοι ἐκλήθησαν ἀστυνομικοὶ ἐρεθισταί (agents provocateurs) ἦτοι οἱ ἐντεταλμένοι μὲν ὑπὸ τῆς πολιτείας τὴν τήρησιν τῆς τάξεως, προκαλοῦντες δὲ εἰς ἀταξίας τοὺς καθ' ὑποψίαν ἐναντίους τῇ κυβερνήσει, εἰς οὓς ὁ Πλούταρχος στενὴν εὐρίσκει συγγένειαν μετὰ τῶν συκοφαντῶν καὶ τῶν ἀλιτηρίων. Γνωστὴ εἶναι ἡ παραγωγή τῆς λέξεως συκοφάντης· ἀλιτήριοι δ' ἐκλήθησαν οἱ συκοφαντοῦντες τοὺς μὴ ἀλέθοντας. Διότι ἐν ἐποχῇ λιμοῦ, Ἀθηναῖοι σιτοπῶλαι, ἐξ αἰσχροκερδεῖας ἀποκρύπτοντες τὸν σῖτον, ἤλθεον αὐτόν κρυφίως τὴν νύκτα, οἱ δὲ κατὰσκοποὶ ἐκ τοῦ κρότου τῶν ἀλεθόντων μύλων δηγούμενοι, κατήγγειλον τοὺς ἰδιοκτῆτας αὐτῶν· πολλάκις ὁμως οἱ αὐτοὶ ὠτακουσταὶ κατήγγειλον καὶ ἀθῶους, ἐντεῦθεν δ' ἐκαλοῦντο ἀλιτήριοι...

* *

Ἄλλ' ὁ ἀναγνώστης, ἰδίως ἡ κατ' ἐμοῦ βεβαίως ἐξοργισθεῖσα ἀναγνώστρια, θὰ ἐπεθύμει σφόδρα νὰ μὲ διακόψῃ ἀποτόμως, ἵνα μ' ἐρωτήσῃ:

— Ἀλλὰ ποῖα λοιπόν, κύριε, ὑπάρχει σχέσις τοῦ βίου τῶν καθαρῶν πρὸς τὸν βίον τῶν φθονερῶν καὶ τῶν συκοφαντῶν;...

Εἰς τοιαύτας δυσκόλους θεύλλας στεγάζομαι ὑπὸ τὴν ἀδιαπέραστον στέγην τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας. Ὅθεν τοὺς τοιαύτην ἐρώτησιν ὀργίλως ἀπευθύνοντάς μοι παραπέμπω εἰς τὸν προσφιλέστατόν μοι Χαιρωνέα φιλόσοφον, τοιαῦτα περίπου λέγοντα εἰς σκαλαθυρμάτιόν του «περὶ φθόνου καὶ μίσους».

Οἱ φθονεροὶ συκοφαντοῦσιν ἰδίως τοὺς μᾶλλον ἀμέμπτους, τοὺς ἐναρετωτέρους καὶ τοὺς ἐνδοξοτέρους. Ἐπίσης αἱ καθαρῶν προσκολλῶνται κατὰ προτίμησιν εἰς τὸν εὐρωσιότερον σῖτον καὶ εἰς τὰ εὐθαλέστερα ῥόδα, γράφει ὁ Πλούταρχος. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Κουμουνδοῦρος προσεπάθει νὰ κατευνάζῃ τὴν ὀργὴν τῶν φίλων του, ὁσάκις φθονεροὶ δημοσιογράφοι προσεπάθουν διὰ συκοφαντικῶν δημοσιευμάτων νὰ τὸν ἐξευτελίσωσι, λέγων αὐτοῖς:

— Συνήθως τὰ καρποφόρα δένδρα πετροβολοῦσιν οἱ ἄρπαγες τῶν καρπῶν!...

Οἱ συκοφάνται καὶ οἱ σοφισταὶ ἤκμασαν σχεδὸν συγχρόνως, διαστρέφοντες τὴν ἠθικὴν τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ διακριθῇ πλέον τὸ δίκαιον ἀπὸ τὸ ἄδικον. Ἄν ἐφιλοσόφει τις, τартουφικῶς ἐχαρκτηρίζον αὐτὸν ἄθεον, ἵνα προκαλέσῃ τὴν ἀντιπάθειαν τοῦ ἀμαθοῦς πλήθους. Ἐὰν προϋνέει τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος του — παρατηρεῖ ὁ σοφὸς Ἀδαμάντιος Κοραῆς — διέβαλλον αὐτὸν ὡς ζητοῦντα ν' ἀναστατώσῃ τὴν πατρίδα!...

Ἐκ τῶν ἀπείρων θυμάτων τοῦ φθόνου καὶ τῆς συκοφαντίας, ἃς μνημονεύσω μόνον εὐάριθμά τινα. Ὁ Ἀναξαγόρας, τολμήσας νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ὁ ἥλιος ἦτο «μύδρος διάπυρος», κατηγορεῖται ὑπὸ τοῦ Διοπείθους, ἐνὸς τῶν ἐπιτηδαιοτέρων ἐκμεταλλευτῶν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τῶν Ἀθηναίων, καί, παρὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Περικλέους ὑπεράσπισίν του, καταδικάζεται εἰς πληρωμὴν προστίμου πέντε ταλάντων (443-432 π. Χ.). Ὁ Σωκράτης κατηγορήθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Μέλητος, τοῦ πολιτευτοῦ Ἀνύτου καὶ τοῦ ρήτορος Λύκωνος ὡς ἀποστάτης κατὰ τῆς ἐθνικῆς θρησκείας καὶ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον, ἔπιε τὸ κώνειον (399 π. Χ.). Ὁ Ἀριστοτέλης, κατηγορηθεὶς ὑπὸ τοῦ Δημοφίλου ἐπὶ ἀσεβείᾳ, ἐφυγαδεύθη ἐξ Ἀθηνῶν (322 π. Χ.). Ὁ Δημοσθένης, συκοφαντηθεὶς ἐπὶ δωροληψίᾳ καὶ καταδικασθεὶς ἐδραπέτευσεν. Ἀνακληθεὶς πανηγυρικῶς, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου, κατεδικάσθη, μετὰ τὴν νίκην τοῦ Ἀντιπάτρου καὶ τοῦ Κρατεροῦ, εἰς θάνατον. Καταφυγὼν δὲ εἰς τὸν ἐν Καλαυρίᾳ ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος καὶ κινδυνεύων νὰ συλληφθῇ ἠτύοκτόνησε (322 π. Χ.). Ὁ ἐνάρτεος Φωκίων, καταδιωχθεὶς ἐπὶ προδοσίᾳ ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου Ἀγωνίδου καὶ παμφηφεί ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καταδικασθεὶς, ἔπιε μετὰ τεσσάρων φίλων του τὸ κώνειον, ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα ἐτῶν (317 π. Χ.). Ἀρκοῦσι ταῦτα, ἵνα προκαλέσωσι τὴν βδελυγμίαν κατὰ τῶν φθονερῶν καὶ τῶν συκοφαντῶν, οἵτινες συνήθως εἶναι καὶ σοφισταί.

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν Μουσῶν, παρατηρεῖ ὁ Κοραῆς τὴν ἀπαισίαν ἐκείνην ἐποχὴν ἐρευνῶν, μετεμορφώθη εἰς Ἑρινύων κατοικίαν, εἰς ἀληθινὸν σπήλαιον ληστῶν, ἐπειδὴ, κατὰ τὴν ὁμολογίαν καὶ αὐτῶν τῶν συκοφαντῶν, δὲν ἦτο πόλις, ὅπου ἠδύνατο νὰ κακοποιήσῃ εἰς τὸν ἄλλον εὐκολώτερον, ὡς ἦσαν αἱ Ἀθῆναι. Ὅλαι αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἐβασανίζοντο ἀπὸ συκοφάντας· ἀλλ' αἱ Ἀθῆναι ἐνομίζοντο Μητρόπολις, ὡς εἰς τὰ λοιπὰ, οὕτω καὶ εἰς τὴν συκοφαντίαν!...

Αἱ ἀδικίαι αὗται συνετελέσθησαν τῇ πρωτοβουλίᾳ ἀνθρωπομόρφων κανθαρίδων, αἵτινες ἐν πάσῃ ἐποχῇ παρασύρουσιν εἰς τὰς κακοβούλους ἐκστρατείας τῶν τῶ ἀμαθὲς πλήθος, ὅπερ ὁμως βραδύτερον συνερχόμενον ἐκ τῆς πνευματικῆς συσκοτίσεώς του, οἰκτρῶς μετανοεῖ. Ὅσον δὲ μεγαλειτέρα εἶναι ἡ κακεντρέχεια τῶν φθονερῶν, ἐπὶ

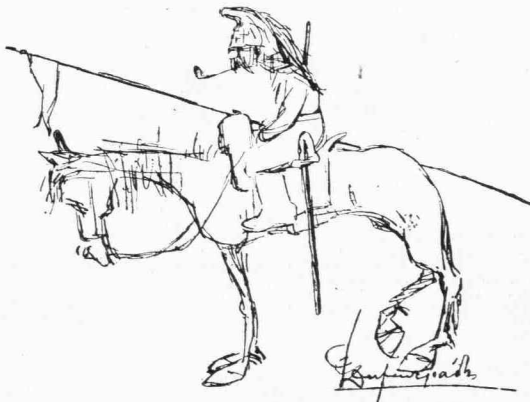
τοσοῦτον ὀξύτερον καθίσταται τὸ κατ' αὐτῶν μῖσος τῶν πολλῶν. Τοὺς συκοφάντας τοῦ Σωκράτους οἱ πολῖται μεγάλως ἐμίσησαν καὶ ἀπεστράφησαν. Ὅταν ἐζήτουν πῦρ, ἤρνοῦντο νὰ τοῖς δώσωσιν αὐτό. Δὲν ἀπήντων εἰς τὰς ἐρωτήσεις των. Δὲν ἐδέχοντο νὰ λουσθῶσιν ἐντὸς ὕδατος, εἰς ὃ ἐκεῖνοι ἐλούοντο, ὑπεχρέουν δὲ τοὺς λουτροχόους νὰ ἐκχέωσι τὸ ὕδωρ ὡς μεμιασμένον. Τοιαύτη ἀποδοκιμασία διήρκεσε μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν οἱ συκοφάνται, μὴ δυνάμενοι πλέον ν' ἀνθέξωσιν εἰς τοσοῦτο σκληρὸν μῖσος, ἠὺτοκτόνησαν.

Ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω ἀποδεικνύεται, νομίζω, ὅτι μέγα εἶχε δίκαιον ὁ Πλούταρχος, ἐξομοιώνας τοὺς φθονεροὺς πρὸς τὰς κανθαρίδας, ταῦτα εἰπών: «... καθάπερ γὰρ αἱ κανθαρίδες ἐμφύονται » μάλιστα τῷ ἀκμάζοντι σίτῳ, καὶ τοῖς εὐθαλέσι ρόδοις· οὕτως δ' » φθόνος ἀπτεται μάλιστα τῶν χρηστῶν καὶ αὐξομένων πρὸς ἄρε- » τὴν καὶ δόξαν ἡθῶν καὶ προσώπων... ».

Δραστικὸν κατὰ τῆς μάστιγος τῶν ἀνθρωπομόρφων κανθαρίδων φάρμακον εἶναι, κατ' ἐμέ, ἡ πνευματικὴ τῶν πολιτῶν ἀνάπτυξις καὶ ἡ πολιτικὴ αὐτῶν ἀνατροφή, ἵνα ἐγκαίρως οὗτοι προφυλάσσωνται ἐκ τοιούτων τῆς κοινωνίας ἀνθρωποφάγων τεράτων, ἅτινα διακυβεύουσι πολλάκις καὶ αὐτὰ τὰ ὕψιστα τοῦ ἔθνους συμφέροντα.

Ἐν « Ἠλυσίῳ » Καλλιθέας Ἀθηνῶν τῇ 5ῃ ἰουλίου 1916

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ



Σκίτσα ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην — Δραγόνος